

Nyheter för överförmyndare

Avdelningen för juridik
Eva von Schéele

April – maj 2018

RÄTTSFALL OCH DOMAR

Utnyttjad familjemedlem får förvaltare

Den gode mannen för F.R. ansökte hos tingsrätten om förvaltarskap för sin huvudman. Bakgrunden var att F.R:s mamma, med sonens tillåtelse, handlat kläder på kredit i sonens namn och sedan inte skött betalningarna. F.R:s bror, tillsammans med mamman, har dessutom tecknat ett telefonabonnemang i F.R:s namn.

Tingsrätten avslög ansökan och motiverade det med att det fanns mindre ingripande sätt att lösa problemen på.

Den gode mannen överklagade tingsrättens beslut och anförde att F.R. blir ekonomiskt utnyttjad av sina anhöriga och hen saknar dessutom insikt i vilka risker hen utsätts för och behöver skyddas från detta genom ett förvaltarskap.

Hovrätten har i sina skäl anført att det var en tid sedan kreditköpen gjordes men att skulderna ännu inte är helt reglerade. Ett läkarintyg visar också att F.R. inte klarar av att vårda sig och sin egendom och att hen inte heller har förmåga att överblicka konsekvenserna av de ekonomiska åtaganden som skett. Det finns också fortsatt risk för att F.R:s anhöriga fortsätter att utnyttja hens godtrogenhet.

Hovrätten för Västra Sverige, mål nr ÖÄ 5408-17, meddelad 2018-04-03.

God man ska betala vite för uteblivna handlingar

ÖF i en kommun förelade en god man att inkomma med förteckning och årsräkning samt därefter sluträkning då denne blivit entledigad från sitt uppdrag som god man. Föreläggandena förenades med hot om vite. Handlingarna kom dock inte in till ÖF varför myndigheten ansökte hos tingsrätten om utdömande av vitena.

Tingsrätten fann att ÖF:s talan skulle bifallas vad gällde års- och sluträkningen och förelade dessutom om nya, förhöjda viten. Domstolen ansåg däremot att ÖF inte visat att myndigheten skickat information och påminnelser avseende förteckningen.

ÖF överklagade beslutet avseende förteckningen till hovrätten och i och med att man kunde visa att gode mannen både informerats och påmints om skyldigheten att komma in med förteckningen, döms vite ut även i den delen.

Göta hovrätt, mål nr B 24-18, meddelad 2018-04-05.

Svårighet att få kontakt med huvudman räcker för att entlediga god man

I september 2015 anordnades ett godmanskap för en person och en god man förordnades för hen. Då den gode mannen hade svårt att få kontakt med huvudmannen ansökte denne om sitt entledigande redan efter sju veckor. I januari 2017 ansökte ÖF hos tingsrätten att godmanskapet skulle upphöra då både den gode mannen och en tilltänkt ersättare inte kunde komma i kontakt med huvudmannen. ÖF hade också sökt andra personer som var villiga att åta sig uppdraget.

Tingsrätten ansåg att huvudmannen visserligen var i behov av god man men att det var svårt att etablera någon kontakt med hen och myndigheten hade gjort vad man kunnat för att hitta en ny god man. Tingsrätten bifaller ÖF:s ansökan om upphörande men detta beslut överklagades av huvudmannen.

Hovrätten ansåg att trots att det gått avsevärd tid från det att den gode mannen begärt sitt entledigande var inte svårigheter att komma i kontakt med huvudmannen skälig orsak att bli entledigad innan ny god man utsetts. Man ansåg vidare att ÖF inte heller vidtagit alla rimliga åtgärder för att hitta en ersättare och upphäver därmed tingsrättens beslut.

ÖF överklagade beslutet och Högsta domstolen (HD) meddelade prövningstillstånd. Enligt HD krävs skälig orsak att entlediga en god man, 11 kap. 19 a § FB, innan en ny utsetts och svårigheter att komma i kontakt med huvudmannen är ett svagt skäl. Men ju längre tid som går desto starkare blir även svaga skäl. I detta ärende har det gått ett år sedan ÖF vände sig till tingsrätten och nu har ännu ett år gått. Redan i tingsrätten hade den gode mannen skälig orsak att bli entledigad och till detta kommer att godmanskapet aldrig fungerat. ÖF har dessutom frågat nära 100 personer och ingen av dessa har huvudmannen accepterat.

HD beslutar därför att entlediga den gode mannen och godmanskapet ska upphöra.

Högsta domstolen mål nr Ö4310-17, meddelad 2018-04-05.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i fråga om rätt till god man för ME-drabbad

En kvinna i 40-årsåldern med man och barn har fått diagnosen ME vilket medfört sängbundenhet, svåra smärtor och extrem ljus- och värmekänslighet ansökte om god man för att kunna sköta sin ekonomi och sin gård samt för att avlasta sin man.

ÖF hävdade att kriterierna i 11 kap. 4 § FB inte var uppfyllda men tingsrätten biföll kvinnans ansökan. ÖF överklagade beslutade och hovrätten gick på ÖF:s linje. Detta beslut har överklagats och HD har nu meddelat prövningstillstånd i målet.

Högsta domstolen mål nr Ö 302-18, meddelad 2018-04-09.

Endast läkarintyg räcker inte för att anordna förvaltare

En funktionshindrad huvudman, med god man, hade under en tid en partner som fick stora summor pengar och dessutom tecknade avtal i hans namn. Huvudmannen sökte hjälp för att komma tillrätta med sin ekonomiska situation och när förhållandet upphörde förbättrades ekonomin. Även efter denna tid försökte den f d partnern förmå huvudmannen att lämna över pengar. ÖF ansökte då om förvaltare.

Huvudmannen motsatte sig detta och menade att han var normalbegåvad och fullt medveten om att han spenderat för mycket pengar under den tid förhållandet pågick men att det räckte med en god man.

Både tingsrätt och hovrätt fann dock att huvudmannen blivit så påverkad av sin f d partner att han var ur stånd att vårda sin egendom. Hans begåvning ansåg domstolarna inte hade med saken att göra utan det fysiska handikapp huvudmannen hade försatte denne i en utsatt situation och med tanke på att han blivit ekonomiskt utnyttjad och risken var stor att det skulle hända igen fann man att förvaltare skulle anordnas.

Högsta domstolen gör vid sin bedömning en egen prövning av vad som erfordras enligt 11 kap. 4 och 7 §§ FB. HD måste pröva om uppgifterna i läkarintyget stöder att den enskilde hälsotillstånd är sådant att denne är ur stånd att vårda sin egendom. I intyget bedömer läkaren att huvudmannen är ur stånd att vårda sin egendom på grund av psykisk störning och försvagat hälsotillstånd. Något stöd för detta finns dock inte utan läkaren har åberopat ”en känsla av att patienten inte har en realistisk syn”. Det framgår inte heller att huvudmannens fysiska funktionsnedsättning påverkar hans förmåga att fatta beslut.

HD finner att utredningen inte visar att de finns förutsättningar för att anordna ett förvaltare för huvudmannen.

Högsta domstolen mål nr Ö 5846-17, meddelad 2018-05-31.

Övrigt

Ny förbundsjurist hos SKL från den 1 september

Kalle Larsson, f n jurist vid överförmyndarförvaltningen i Solna, blir den 1 september Eva von Schéeles efterträdare som förbundsjurist med överförmyndarfrågor som expertområde.

Eva von Schéele fortsätter dock till 31 december som konsult en dag i veckan. Hon är dock inte i tjänst under juli och augusti.